

תורם כדעת בעל הבית –

He separates תרומה according to the mindset of the owner

OVERVIEW

The גמרא cites a משנה that if someone was appointed to separate תרומה he should give according to the mindset of the owner. If he does not know his mindset he should set aside a fiftieth which is the intermediate level of giving תרומה. If he gave ten more or ten less (a fortieth or a sixtieth) it is a valid תרומה. Our תוספות explains what is meant by דעת בעה"ב, and from where these amounts, of a fiftieth, etc., are derived.

פירוש¹ לפי מה שמכיר בבעל הבית עינו יפה או עינו רעה –

The explanation of the term בעל הבית is, according to how he assesses the mindset of the owner, whether he is extravagant (good eye) or miserly (bad eye).

דעת בעה"ב the various levels of תוספות explains

ויש בתרומה שלש מדות לפי שלא נאמר בה שיעור מפורש אלא ראשית דגנך² –

Concerning תרומה there are three levels of giving, since there is no specific amount mentioned in the תורה, for the תורה merely wrote ראשית דגנך (the first of your grain) without specifying an amount or percentage, and the term ראשית -

דמשמע כל שהוא –

Indicates even a miniscule amount is sufficient. Therefore it was necessary (for the חכמים) to establish (reasonable) percentages for the תרומה separation.

ובירושלמי מפרש להו אמר רבי לוי בינונית א' מן החמשים ונפקא ליה מתרומת מכס -

And in תרומה he expounds the three levels of giving; where ר' לוי says the middle (average) level is one from fifty (a fiftieth of the crops should be given for תרומה), and he derives it from תרומת מכס⁴ -

דכתיב (במדבר לא⁵) וממחצית בני ישראל תקח אחד אחוז מן החמשים –

¹ [Others suggest that it should read פ'י הקונטרס.] The term פירוש is used to negate the more obvious interpretation. Seemingly דעת בעה"ב תורם should mean that the שליח must ascertain the דעת בעה"ב and be according accordingly. תוספות negates this interpretation and explains that it is sufficient to be תורם according to the שליח's estimation of the דעת בעה"ב.

² כהנים, referring to the דגן, תירשך ויצהרך וראשית גז צאנך תתן לו: states: דברים (שופטים) יח, ד.

³ תרומות פ"ד ה"ג

⁴ This is referring to the spoils of war that the Jews captured in מלחמת מדין. The spoils were initially divided equally between the soldiers and the rest of the Jews (each receiving half). The בני"י then had to give one fiftieth of their booty to the לויים. This is referred to as תרומת מכס as the פסוק writes (מטות לא, כה) that ותרמת (מטות לא, כה) that ותרמת מכס לה' (and levy a tribute unto the Lord).

As it is written, 'and from the half of the amount allotted to the Jews, you should take one drawn out of (every) fifty'; we interpret this to mean -

כל מה שאתה אווז⁶ אחוז א' מחמשים וכמו שמצינו תרומת מכס אחד מחמשים -

Whatever you hold (to separate), you should hold one of fifty, and just as תרומה מכס was a fiftieth -

אף כל תרומה תורם אחד מחמשים וזו מדה בינונית -

Similarly all תרומה you should separate a fiftieth and this is the average level.

Tosfos continues to explain the remaining two levels:

ועין רעה אחד מששים ונפקא ליה מקרא -

And a 'bad eye' [a miserly person] gives one from sixty and derives it from the פסוק -

דכתיב (יחזקאל מה⁷) ששית האיפה מחומר החטים וששיתם האיפה מחומר השעורים - Which states; 'the amount of תרומה to be given is a sixth of an איפה from a חומר of wheat and you shall give a sixth of an איפה from a חומר of barely', this concludes the פסוק. Now Tosfos explains -

וחומר הוי שלשים סאין ואיפה ג' סאין נמצא ששית האיפה עולה חצי סאה⁸ -

And a חומר is thirty סאין and an איפה is three סאין, it comes out that a sixth of an איפה equals half-a-סאה.

וכשתורם ששית האיפה מחומר נמצא דהיינו אחד מששים⁹ והיינו עין רעה -

And when he separates a sixth of an איפה from a חומר it comes out to one sixtieth, which is miserly (compared to a fiftieth).

Tosfos continues:

ועין יפה אחד ממ' נפקא ליה נמי מהאי קרא דכתיב ששית האיפה -

And a 'good eye' who gives one from forty is also derived from this פסוק where it is written first a sixth of an איפה -

וכתיב נמי בהאי קרא וששיתם כלומר וששיתם קאי אחומר חטים וחומר שעורים¹⁰ -

⁵ פסוק ל'.

⁶ The word אחוז in the פסוק is superfluous; it could have merely stated תקח אחד מן החמישים, the word אחוז teaches that whenever you 'hold' in order to pay a tribute it should be a fiftieth. This cannot refer to מעשר or תרומה where the תורה specifies that a tenth should be given; we therefore apply it to תרומה.

⁷ זאת התרומה אשר תרימו ששית האיפה מחומר החטים וששיתם האיפה מחומר השעורים. פסוק יג

⁸ There are three (whole) סאין in an איפה, which is the same as six half-סאה in an איפה.

⁹ There are thirty סאין in a חומר; which is the same as sixty half-סאה in a חומר. The תרומה is a sixth of an איפה which equals half-a-סאה (see previous footnote # 7). One half סאה (which is ששית האיפה) from sixty half-סאה (which is a חומר) is a sixtieth.

¹⁰ The word וששיתם (as opposed to ששית) indicates two sixths for the combined two חומרים (thirty סאה each) of חטים ושעורים.

And it is also written in this פסוק, 'and you shall give a sixth'; meaning that the second ושיתם refers to the חומר חטים and the חומר שעורים -

דבכל חד וחד איכא שתות דהיינו סאה לשני חומרים -

That for each one there is a sixth (of an איפה) being separated, that equals to one סאה for two חומרים (one of wheat and the other of barely). This is understood from the (second) ושיתם.

ותן ששית האיפה דכתיב בהאי קרא על ושיתם נמצא דהיינו אחד מארבעים -

And add the (first) ששית האיפה that is written in this פסוק to the ושיתם; it turns out to be one from forty (for the two half סאה [for the two חומרים] plus an additional half-סאה -

דהויא סאה וחצי לששים סאין דהיינו חומר חטים וחומר שעורים:¹¹

equals a סאה and-a-half for sixty סאה which is a חומר of חטים and a חומר of שעורים (thirty סאה for each חומר). One and a half from sixty is a fortieth.

SUMMARY

The שליה assesses the mindset of the בעה"ב. The מדה בינונית of a fiftieth is derived from מכס תרומת and עין יפה רעה (a fortieth or a sixtieth) is derived from a פסוק in יחזקאל.

THINKING IT OVER

תוספות explains that we derive a fortieth from the three 'sixths' that are mentioned in the פסוק which we assign to two חומרים of חטים ושעורים.¹² Seemingly we should apply the first sixth to חיטין, requiring a sixtieth; and the two sixths of ושיתם should apply to a חומר שעורים requiring a thirtieth for an עין יפה. This is in accordance with how the פסוק is written^{13,14}

---

¹¹ The פסוק writes ששית meaning one sixth (of an איפה) and then it writes ושיתם meaning two sixths. We have now a total of three sixths (each sixth is a half-a-סאה) for a total of a סאה and a half. We understand (according to this interpretation) that these three sixths is the תרומה for two חומרים of חטים ושעורים (each חומר is thirty סאה) or a total of three half-סאה of תרומה for sixty סאה of grain. One and half (three halves) from sixty is a fortieth. [Forty times one is sixty and forty times a half is twenty; twenty and forty is sixty (!) והמ"י]. See 'Thinking it over'.

¹² See footnote # 11.

¹³ See footnote # 7.

¹⁴ See נה"מ.